

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 14. maijā
(OR. en)

9160/24

ECOFIN 491
SOC 316
BUDGET 31
STATIS 59

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepriekš. dok. Nr.:	9159/24
Temats:	Fiskālās stabilitātes problēmas, ko rada sabiedrības novecošana – Padomes secinājumi (2024. gada 14. maijs)

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par fiskālās stabilitātes problēmām, ko rada sabiedrības novecošana; Padome secinājumus apstiprināja 4023. sanāksmē, kas notika 2024. gada 14. maijā.

PADOMES SECINĀJUMI PAR
FISKĀLĀS STABILITĀTES PROBLĒMĀM, KO RADA SABIEDRĪBAS NOVECOŠANA

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME

1. ATZĪST, ka saskaņā ar prognozēm tuvākajos gados ES iedzīvotāju skaits sāks samazināties. Sabiedrības noveco – darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaits ievērojami samazinās, bet vecāku cilvēku skaits palielinās. NORĀDA uz nevienmērīgām norisēm dalībvalstīs, tostarp prognozēm par iedzīvotāju skaita pieaugumu vairākās dalībvalstīs, lai gan paredzams, ka visas dalībvalstis zināmā mērā novecos.
2. UZSVER, ka sabiedrības novecošana ir liels izaicinājums publisko finanšu ilgtermiņa stabilitātei, ko saasina augstā valdības parāda attiecība pret IKP vairākās dalībvalstīs, potenciālās izaugsmes palēnināšanās un globālā nenoteiktība, kas negatīvi ietekmē ekonomikas perspektīvas. UZSVER, ka fiskālās politikas stratēģijai vajadzētu būt vērstai uz fiskālās stabilitātes stiprināšanu, fiskālo rezervju atjaunošanu, lielākas ilgtspējīgas izaugsmes nodrošināšanu un ES noturības veicināšanu pret nākotnes izaicinājumiem.
3. APSTIPRINA 2024. gada ziņojumu par novecošanu: ekonomikas un budžeta prognozes ES dalībvalstīm (2022–2070), ko sagatavojusi Ekonomikas politikas komiteja (un tās Darba grupa novecošanas jautājumos) un Komisijas dienesti, pamatojoties uz kopīgi saskaņotu metodiku un pieņēmumiem. ATZĪMĒ, ka saskaņā ar iepriekšējiem ziņojumiem prognozes 2024. gada ziņojumā par novecošanu aptver publiskos izdevumus, kas ir saistīti ar novecošanu (pensiju, veselības aprūpes, ilgtermiņa aprūpes un izglītības jomā).

4. VĒRŠ UZMANĪBU uz galvenajām atziņām, kas izriet no 2024. gada ziņojuma par novecošanu:
- a) Tiek prognozēts, ka vecumatkarības koeficients Eiropas Savienībā strauji pieaugs ilgtermiņā – pašlaik uz katru personu, kas vecāka par 65 gadiem, ir trīs darbspējas vecuma personas, taču līdz 2070. gadam šis rādītājs būs mazāk par divām personām. Nākamajos gados zīmīgi būs tas, ka “demogrāfiskā sprādziena paaudze” sasniegs pensionēšanās vecumu. Turklāt pastāvīgā paredzamā mūža ilguma palielināšanās veicina pensionāru īpatsvara palielināšanos, ņemot vērā arī būtisko atšķirību starp likumā noteikto un faktisko pensionēšanās vecumu daudzās dalībvalstīs. Dzimstības rādītāji joprojām ir krietni zemāki par dabiskās atražošanās rādītāju, un tiek prognozēts, ka, lai kompensētu darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaita vispārējo samazināšanos, nepietiks ar darbaspēka līdzdalības pieaugumu un pozitīvām neto migrācijas plūsmām.
 - b) Paredzamais darbaspēka samazinājums nozīmē, ka ilgtermiņā darba ražīguma palielināšanās kļūst par vienīgo potenciālā IKP pieauguma dzinējspēku. Tiek prognozēts, ka ES kopumā vidējais gada potenciālā IKP pieauguma temps 2022.–2070. gadā būs 1,3 %.
 - c) Saskaņā ar pamatscenārija pieņēmumiem tiek prognozēts, ka kopējie ar novecošanu saistītie publiskie izdevumi ES kopā pieaugs no 24,4 % no IKP 2022. gadā līdz 25,6 % no IKP līdz 2070. gadam, un lielākā daļa no šā pieauguma gaidāma līdz 2045. gadam un pēc tam kopumā stabilizēsies, jo īpaši pamatā esošo demogrāfisko norišu rezultātā. Tomēr šīs prognozes dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras, un 17 dalībvalstīs tiek prognozēts pieaugums virs ES vidējā rādītāja. Tiek prognozēts, ka deviņās dalībvalstīs kopējie ar vecumu saistītie izdevumi līdz 2070. gadam pārsniegs ES vidējo rādītāju. Prognozēto palielinājumu veicina gandrīz vispārējs veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes izdevumu pieaugums. Tiek prognozēts, ka lielākajā daļā dalībvalstu palielināsies arī pensiju izdevumi. Pabalstu attiecības samazināšanās daudzās dalībvalstīs mīkstina vispārējo pieaugumu.

d) Lai ņemtu vērā ievērojamo nenoteiktības pakāpi attiecībā uz ilgo prognožu periodu, 2024. gada ziņojumā par novecošanu ir iekļauti vairāki alternatīvi scenāriji. Konkrēti, vairākās dalībvalstīs pabalstu attiecības stabilizēšanās radītu lielu augšupvērstu spiedienu uz pensiju izdevumiem. Turklāt zemāks ražīguma pieauguma temps nozīmētu mazāk dinamisku IKP pieaugumu, tādējādi palielinot ar novecošanu saistīto izdevumu daļu attiecībā pret IKP. Papildus tam riska scenārijs attiecībā uz veselības aprūpi un ilgtermiņa aprūpi, kurā ņemti vērā nedemogrāfiskie faktori, kas saistīti ar tehnoloģisko progresu un izmaksu un seguma augšupēju konvergenci, arī rada ievērojami lielāku spiedienu uz publiskajiem izdevumiem. Lielākajā daļā dalībvalstu šie scenāriji liecina, ka ar novecošanu saistītie publiskie izdevumi varētu palielināties ievērojami vairāk nekā prognozēts pamatscenārijā. Savukārt pozitīvākas ekonomiskās vai demogrāfiskās norises nozīmētu mazāku relatīvo slogu publiskajām finansēm.

5. ATKĀRTOTI APSTIPRINA, ka ir jāturpina pievērsties novecošanas radītajai ietekmei uz ekonomiku un budžetu, tostarp, panākot stabilas publiskās finanses, palielinot ražīgumu, kā arī līdzdalības un nodarbinātības līmeni, tāpat arī pielāgojot pensiju, veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes sistēmas šiem izaicinājumiem. AICINA dalībvalstis īstenot attiecīgos konkrētām valstīm adresētos Eiropas pusgada ieteikumus, tostarp saistībā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu.
6. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka vairākās valstīs pensiju reformas pēdējā desmitgadē ir palīdzējušas iegrožot publisko izdevumu dinamiku, palielināt faktisko pensionēšanās vecumu un stiprināt pensiju sistēmu ieņēmumu daļu. UZSVER, cik svarīgs ir holistisks skatījums uz rīcībpolitiku, apsverot gan fiskālo stabilitāti, gan pensiju sistēmu sociālo adekvātumu. Gaidāmais 2024. gada ziņojums par pensiju pietiekamību papildina 2024. gada ziņojumu par novecošanu. UZSVER, ka dalībvalstīm dažādā mērā ir jāveic turpmāki pasākumi, tostarp jāpalielina faktiskais pensionēšanās vecums un jāstiprina pensiju sistēmas ilgtspējas elementi. PASVĪTRO, ka pensionēšanās vecuma sasaiste ar paredzamo mūža ilgumu būtiski uzlabo publisko finanšu ilgtermiņa stabilitāti ziņojuma par novecošanu prognozēs. AICINA dalībvalstis izvairīties no jau pieņemto stabilitāti veicinošo reformu atcelšanas.

7. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka ekonomikas pārvaldības sistēmas reformā, kurā uzmanība koncentrēta uz valdības parāda ilgtspējīgu trajektoriju, ņemtas vērā novecošanas izmaksu prognozes, tās iekļaujot dalībvalstu vidēja termiņa fiskālajos un strukturālajos plānos un palielina to nozīmi fiskālajā uzraudzībā. AICINA Komisiju 2024. gada ziņojuma par novecošanu konstatējumus iekļaut attiecīgajās ekonomikas un fiskālās politikas koordinācijas jomās Eiropas Savienībā.
 8. PAUŽ GANDARĪJUMU par to, ka *Eurostat* turpina savlaicīgi sniegt iedzīvotāju skaita prognozes, un UZSVER, cik svarīga šajā sakarā ir informācijas apmaiņa ar valstu statistikas iestādēm, pilnībā ievērojot šo iestāžu un *Eurostat* neatkarību.
 9. AICINA Ekonomikas politikas komiteju un Komisiju, pamatojoties uz jaunām iedzīvotāju skaita aplēsēm, kuras vēlākais līdz 2026. gada martam jāsagatavo *Eurostat*, līdz 2027. gada vasarai atjaunināt analīzi par sabiedrības novecošanas ietekmi uz ekonomiku un budžetu.
-